

Wie een hond wil slaan ...

WAT IS DE INZET VAN DE PERSCAMPAGNE TEGEN DE PSYCHOLOGEN COMMISSIE ?

Als wij open willen blijven staan voor een niet-corporatistische benadering van het veld van de geestelijke gezondheidszorg en voor het respect voor de psychosociale eigenheid ervan, laten wij ons beter niet misleiden. Wat werkelijk op het spel staat bij de aanvallen op de Psychologencommissie is de verdediging van het beroepsgeheim, meer dan ooit kwetsbaar gemaakt, in een tijd waarin de erosie van de democratische waarborgen ter bescherming van persoonsgegevens in die mate bedreigend is dat de vice-voorzitter van de gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) - Alexandra Jaspar - zonet ontslag heeft genomen omdat ze niet kon instemmen met de fatale ontsporingen ervan. Die dreiging zien we ook bij een werkelijke politiek inzake de geestelijke gezondheidszorg.

Wie het artikel leest dat op 16 december in de *Guide Social* is gepubliceerd, moet bedenken - zonder voorbij te willen gaan aan gerechtvaardigde vragen - dat "de ene trein een andere kan verbergen", en liefst niet vergeten dat "je altijd een stok vindt om de hond te slaan". Wanneer we nuchter nadenken », zouden we waakzaam moeten zijn over die plotse en erg kritische belangstelling voor de Psychologencommissie in de pers (twee artikels in *De Morgen*, vervolgens een remake in *Le Soir* en in de *Guide Social*). De Commissie is weliswaar verre van perfect, maar in vergelijking met haar chaotische verleden wordt zij de laatste jaren beter dan ooit bestuurd. Dit is gemakkelijk aan te tonen. Bovendien is het vreemd om te merken hoe sommigen plots kritiek leveren op een systeem dat zij zelf mee hebben geïnstalleerd (b.v. de bezoldiging van de directrice¹) en op het functioneren van een instelling waarvan zij zelf bewust de evolutie hebben belemmerd.

Van nabij bekeken blijft het een duistere zaak ; het belangrijkste is het begrijpen wat er op het spel staat. Ook al zijn sommige punten vatbaar voor kritiek, toch moeten zij eerder gecontextualiseerd worden in plaats van geïstrumentaliseerd. Dit is niet de plaats om alles in detail te bespreken, maar het is helaas duidelijk dat degenen die zich nu haasten om de Psychologencommissie aan te vallen, deel uitmaakten van het bestuur dat onder de vorige directeur het rampzalige beheer en zijn privileges, die niet in verband stonden met zijn functie, goedkeurden. Meer nog, zij hebben destijds, nadat ze het eerst ondersteunden, verhinderd dat een Koninklijk Besluit tot optimalisering en democratisering van de Psychologencommissie werd goedgekeurd. Met name ging het om de rechtstreekse verkiezing, door alle geregistreerde psychologen, van hun vertegenwoordigers in de Plenaire Vergadering (het equivalent van een Raad van Bestuur), de benoeming van een psycholoog - in plaats van een jurist - tot voorzitter en tot slot de benoeming van een regeringscommissaris die belast zou zijn met de controle op het beheer en de rekeningen.

Dit akkoord, opgesteld door een jurist van het kabinet van de minister van Middenstand, was het resultaat van een consensus van *alle in de Commissie vertegenwoordigde verenigingen*. Het lag op het bureau van de ministerraad, klaar om ondertekend te worden. Van vandaag op morgen, zonder voorafgaande kennisgeving, zijn VVKP (de grootste beroepsvereniging van de Vlaamse clinici) en UPPCF (vereniging van Franstalige clinici) echter van mening veranderd. Plots wilden ze niet langer een vernieuwde, transparante en efficiënte ... Psychologencommissie. In het licht van hun huidige koers blijft deze toen verrassende 'bocht' de verbeelding prikkelen maar het is gemakkelijk om de reikwijdte ervan te vatten. Onder het - in de oren van de jonge psychologen die zwaar onder druk staan - geruststellende discours « Vanaf nu bent u een gezondheidszorgberoep » - tekent zich een funeste valstrik af voor hun praktijk, en voor het geheel van de geestelijke gezondheidszorg.

---

¹ Ongeveer 675 € bruto per gepresteerde dag, volgens geautoriseerde bronnen : een vergoeding die werd aangenomen en goedgekeurd door het Bureau van de Psychologencommissie en de Plenaire Vergadering, door UPPCF en VVKP, verenigingen die heden verontwaardiging daarover uiten.

Natuurlijk hebben klinisch psychologen altijd deels binnen het domein van de gezondheidszorg gewerkt, wat echter niet mag verward worden met de geneeskunde. De mutualiteiten hadden dit al langer begrepen en initieerden beperkte terugbetalingsregelingen voor hun leden, waarbij ze erover waakten geen intrusieve vragenlijsten te gebruiken. De Psychologencommissie is nog steeds de hoeder van een specifieke deontologische code, destijds door alle beroepsverenigingen van psychologen (met inbegrip van de school- en arbeidspsychologen) in consensus opgesteld. Deze code is veeleisend op vlak van het beroepsgeheim; het aanvaarden van deze normen is een voorwaarde voor het dragen van de titel van psycholoog. Het is duidelijk daar dat het schoentje wringt, dat de Commissie stoort, en waarom het gemakkelijker zou zijn om ze over te brengen naar FOD Gezondheid om te voldoen aan de daar heersende technisch-medische normen. Dit strookt althans met de logica van degenen die, in de voetsporen van Maggie De Block², de invoering van een Hoge Raad voor de Geestelijke Gezondheidszorg, zoals voorzien in de wet Onkelinx op de psychotherapie en de klinische psychologie³, hebben verhinderd. Deze raad moest alle vertegenwoordigers van het reële veld (psychologen, maatschappelijk werkers, opvoeders, verpleegsters, huisartsen, psychiaters, psychotherapeuten, wijkagenten, onderwijzers, enz.) bijeenbrengen om na te denken over het specifieke karakter van een therapeutisch veld waarvan de toegang vaak wordt geblokkeerd door een gevoel van schaamte, schuld of angst. Het is gemakkelijk te begrijpen dat een absolute vertrouwelijkheid en een rigoureuze beroepsgeheim hiervoor een vereiste was, wat onverenigbaar is met een medisch dossier waarin elke apotheker met één druk op de knop weet wat u in de loop van het jaar hebt verbruikt. Zoals uit herhaalde incidenten blijkt, is "databeveiliging" op dit gebied een illusie, evenzeer als "geïnformeerde toestemming" eerder een vakje lijkt te zijn dat moet aangekruist worden, en niet een werkelijke keuze. Het is tijd om criteria op te stellen wat betreft opleiding, organisatie en evaluatie, voor het specifieke gebied van de geestelijke gezondheid - een gebied dat aansluit op en een aanvulling vormt op, maar heterogeen is aan de technisch-medische geneeskunde.

Van het bovengenoemde project van de "Hoge Raad", open op de toekomst en respectvol voor de autonomie van de psychologen, blijft alleen de naam over. Hun identiteit, hun therapeutische vrijheid, worden vandaag minder erkend dan die van tandartsen. De Raad voor de Geestelijke Gezondheidszorg is gereduceerd tot een corporatistisch orgaan van psychologen, orthopedagogen en artsen⁴. Hij werkt in het geheim. In ruil voor een "pseudo-code" van terugbetaling (een term die door het RIZIV wordt gebruikt) worden de geconventioneerde diensten geformatteerd en vergoed⁵ volgens een

---

² In een gesprek over een geheel ander onderwerp, met de zoon van een collega van wie zij het beroep niet kende, vertrouwde Maggie De Block hem toe: "Ik haat psychologen".

³ In 2014 werd de stemming over deze wet - het resultaat van een lang overleg, reeds in het kabinet Demotte geïnitieerd door de Association des Psychologues Praticiens d'Orientation Psychanalytique (APPPsy) - onder applaus van de Kamer, met uitzondering van Vlaams Belang en N-VA, afgesloten. Helaas kwam deze stemming op het eind van de legislatuur: te laat om er nog de arresten voor te kunnen opstellen. In een coalitie met dezelfde corporatistische lobby, die nu de Psychologencommissie aanvalt, maakte Maggie De Block gebruik van de gelegenheid om komaf te maken met het werk dat door het vorige kabinet werd gepresteerd: zij ging zo ver dat zij de vereniging die het initiatief had genomen - APPPsy - de toegang verbood tot de pseudo-Hoge Raad van Geestelijke Gezondheidsberoepen die door haar adviseurs was opgericht. Er zij op gewezen dat de huidige voorzitter van deze raad (Nady Van Broeck, VVKP), toen zij in 2001 voorzitter was van de Belgische Federatie van Psychologen-Fédération Belge des Psychologues, waarbij haar bedoelingen voor de meeste van haar collega's verhuld bleven, door APPPsy verhinderd werd om klinici onder te brengen in het paramedicaliserende systeem van het wetsontwerp Aelvoet. Dit verklaart veel. Na deze bedenking moet het duidelijk zijn dat ik onder "corporatistisch" bedoel: gericht op de eigen onmiddellijke of vermeende voordelen van iemands "corporatie", zonder enige echte wetenschappelijke, klinische, antropologische, burgerlijke of maatschappelijke bekommernis - en verder reikend dan de deugdzame verklaringen tegen kwakzalverij of ter verdediging van de kwaliteit van de zorg. Zo is het enige argument dat de bezoldigd gedelegeerd bestuurder van de VVKP (Koen Lowet) op de website van BFP-FBP aanvoert, over het in gevaar brengen van het beroepsgeheim door de wet De Block van 2016, opmerkelijk nuchter: "*Francis Martens liegt*", en meer nog: "*hij liegt opzettelijk*".

⁴ De psychiaters worden getolereerd als zijnde artsen, maar niet als dusdanig erkend.

⁵ Zeer royaal vergoed: 75 euro voor een geconventioneerd klinisch psycholoog (waarvan 11 euro door de patiënt wordt betaald), terwijl de gemiddelde prijs van een consult bij een klinisch psychotherapeut die een gespecialiseerde postdoctorale opleiding heeft gevolgd, in Brussel ongeveer 60 euro bedraagt.

ziekenhuisgecentreerde modus die weinig onderscheid maakt tussen de plaatsing van een prothese en de begeleiding van een rouwproces. Met de specificiteit van psychologen wordt helemaal geen rekening gehouden.

Als men daaraan toevoegt dat het beginsel van gelijkheid tussen psychologen met eenzelfde opleiding, de vrije keuze door de patiënten, het beroepsgeheim, op dit niveau achterhaalde waarden lijken te zijn, begrijpt men dat de Psychologencommissie een obstakel lijkt dat moet worden weggenomen. De campagne die tegen de Commissie wordt gevoerd – door sommigen ter goeder trouw, door anderen omwille van de drang naar macht - zou iedere burger die zich zorgen maakt over een echt beleid inzake geestelijke gezondheid, moeten wakker schudden.

Francis Martens

